

Forord fra oversetteren

Da jeg var barn var det spesielt én ting jeg prøvde å unngå å tenke på når jeg skulle sove. Evigheten. Jeg husker følelsen jeg fikk de gangene tanken likevel trengte seg på. Jeg følte meg sugd inn i et tomrom jeg ikke kunne komme ut av, det var angstfylt og helt ubegripelig. I ungdomstiden virket evigheten fremdeles skremmende, men også mer og mer relevant. For det ble stadig tydeligere for meg at døden virkelig er virkelig.

Jeg var nærmere tjue år da jeg første gang fikk en grundig presentasjon av teologien som James Paul skriver om i denne boken. Det var en enorm lettelse å innse at Bibelen forteller at min, og vår, framtid er her på jorden. I en evighet der både menneskelivet og skaperverket skal blomstre fullt ut. Uten sorg og lidelse, men i stedet slik det egentlig var ment. Mitt mentale bilde av evigheten som et blankt ark, en endeløs tilværelse av ullenhet, ble skjøvet til side, og nye bilder flommet inn. Nå forsto jeg at Bibelen forteller at livet etter døden er mer enn jeg hadde turt håpe på!

I *Hva i all verden er himmelen?* trekker James Paul opp de store linjene i Bibelen, og det grunnleggende i kristen tro. Paul tar komplekse temaer og presenterer dem på en måte som er tilgjengelig for alle som vier noen timer til denne boken. Boken gir en grundig innføring i bibelsk teologi, i tillegg til at forfatteren vil vekke fantasien og forestillingsevnen vår, så vi kan se framtiden tydeligere. Og gjør deg klar for gode nyheter! Hvis døden er virkelig, så er livet enda mer virkelig! Vi er skapt til livet, og Gud har ikke gitt opp prosjektet sitt. For alle som takker ja til å komme tilbake til Gud som er livets kilde, venter det en framtid etter døden som overgår alt vi har opplevd så langt – glede, kjærlighet, fellesskap, kreativitet

og eventyr. Evigheten er for stor til å fatte, men det viser seg at den ikke er ubegripelig. James Paul minner oss på at den faktisk er veldig jordnær.

INNHold

Takk	10
Introduksjon: Dypere inn i virkeligheten	13
Del 1 – HIMMELENS DIMENSJON	21
1. Hva er himmelen?	23
2. Hvor er himmelen?	39
Del 2 – HISTORIEN OM HIMMELEN OG JORDEN	57
3. Sammenvevde dimensjoner	59
4. Dimensjonene rives fra hverandre	70
5. Døråpninger mellom dimensjonene	88
6. Mannen som forener dimensjonene	105
7. Hva det kostet å gjenforene himmelen og jorden	120
8. Himmelen og jorden gifter seg	134
Del 3 – Å BLI EN DEL AV HIMMELEN PÅ JORDEN	149
9. Hvordan blir det i himmelen på jorden?	151
10. Hva i all verden skjer med oss når vi dør?	169
11. Hvem kan bli en del av himmelen på jorden?	185
12. En jordboers guide til å delta i himmelen på jorden ...	202
Videre lesning og ressurser	219
Samtaleopplegg	222

Takk

Denne boken ville aldri sett dagens lys, hadde det ikke vært for en lang rekke personer. Den første er vår Far i himmelen, og jeg har lyst til å starte med å si litt om hans rolle i dette. Ikke for å vise hvor «åndelig» jeg er, men fordi jeg håper at det kan illustrere hva det innebærer å stole på himmelens kraft, noe jeg sier mer om i bokens siste kapittel.

Da jeg begynte å planlegge en fem måneder lang sabbatspause i 2018, ba jeg Herren vise meg hvordan dette kunne bli en fruktbar tid. Et av spørsmålene jeg løftet opp til Herren, var om jeg skulle skrive en bok. Jeg ville ikke uten videre bare anta at jeg var klok nok eller kunnskapsrik nok til å gjøre det. Så jeg ba vår Far i himmelen om å gi meg noen oppmuntringer hvis jeg *skulle* skrive en bok. Og også vise meg hva jeg skulle skrive om. Omtrent en måned etter at jeg hadde begynt å be denne bønnen, holdt jeg et foredrag om himmelen for en gruppe studenter. Etter foredraget spurte en av dem: «Har du skrevet dette i en bok?» Jeg hadde aldri fått det spørsmålet før. Noen uker senere holdt jeg det samme foredraget for en annen gruppe, og etterpå spurte en av tilhørerne: «Hvor kan jeg lese om dette i en bok?» Jeg tolket dette som oppmuntringer fra Herren, og i mai 2018 tok jeg fatt på arbeidet med å gjøre om mitt timelange foredrag til denne boken. Herren har fortsatt å oppmuntre meg underveis. På et kritisk punkt da jeg var fristet til å gi opp, fikk jeg en e-post fra en ung kvinne fra Japan. Hun hadde besøkt vårt L'Abri-fellesskap flere år tidligere, og skrev til meg for å fortelle hvor mye foredraget mitt om himmelen hadde betydd for henne. Hun skrev: «Ikke for å legge press på deg, men det er noen på andre siden av jorden som ser spent fram til den potensielle boken din.» Hvordan kunne jeg gi opp da?

Denne boken hadde heller ikke blitt til hvis det ikke hadde vært for Peter Wonson. Jeg kjente ikke Peter særlig godt da han kom bort til meg en morgen etter gudstjenesten og sa: «Jeg hører du skriver bok. Jeg vil gjerne hjelpe deg med å redigere den.» Dette ble starten på et to-årig samarbeid der jeg sendte Peter kapitlene etter hvert som jeg hadde skrevet dem, og han sendte meg forslag til revisjoner. Men det som betydde aller mest for meg, var hans store entusiasme. Den holdt meg gående når jeg hadde lyst til å gi opp. Han var akkurat den gaven fra Herren som jeg trengte. Tusen takk, Peter.

Den siste personen jeg ikke hadde klart dette uten, er kona mi, Merran. I to år måtte hun holde ut en distraherert, og til tider gretten, ektemann. Hun har stått i dette med tålmodig barmhjertighet, godvilje og urokkelig tro på prosjektet mitt. Tusen takk også til Jack og Sam som hjalp meg å holde fast i hverdagsliv og moro gjennom skriveprosessen.

Jeg vil også uttrykke min takknemlighet til Mike Hammerton fra MikeHammertonDesign som har designet og produsert grafikken som illustrasjonene i denne boken er basert på. Tusen takk til Philip Samson for din innsikt i betydningen av skaperverket og dyr i den nye himmel og jord. Takk til Sue Halliday for dine gode råd da jeg skulle finne et forlag. Tusen takk til alle de ansatte i L'Abri – jeg har lært så mye av dere! Takk til mine nåværende kollegaer i Greatham, som har måttet tåle en til tider sliten og travel teamleder.

Jeg vil takke teamet hos forlaget IVP for at dere har hatt tro på boken min. Spesielt vil jeg takke Caleb Woodbridge, forlagssjef i IVP, for hans evner og kunnskap som redaktør. Jeg la boken i hans hender med bønn om at det skulle «bli en bedre bok». Jeg tror virkelig at den bønnen ble besvart.

Til slutt vil jeg takke deg, kjære leser, for at du investerer tid og energi i det jeg har skrevet. Min bønn er at denne boken vil hjelpe deg «høyere opp og lenger inn» i den vidunderlige virkeligheten som er Guds himmelske rike på jord.

Introduksjon: Dypere inn i virkeligheten

«Kom høyere opp og lenger inn!»

(Enhjørningen Juvel i *Den siste striden* av C.S. Lewis¹)

Jeg var en kristen. Jeg var på vei til himmelen. Det store problemet var at jeg ikke ville dit ...

Dette gikk plutselig opp for meg da jeg ventet på at flyet mitt fra London til Warszawa skulle lette. Jeg liker ikke å fly. Jeg er en kontrollfrik, og å fly gjør meg nervøs. Jeg ville vært rolig hvis jeg selv var piloten, men å legge livet mitt i hendene på noen andre er en helt annen sak. Derfor satt jeg der og forestilte meg at flyet krasjet, og reflekterte over døden og livet etter døden. Det var da jeg brått innså at jeg egentlig ikke hadde lyst til å komme til himmelen.

Jeg elsket dette livet. Jeg elsket følelsen av sol i ansiktet, smaken av oliven på tunga, omsorgen i en klem, lukten av nyvasket sengetøy. Jeg elsket å vandre gjennom den engelske landsbygda, jeg elsket vårens fargespill, jeg elsket å hoppe ut i et svømmebasseng på en varm dag og kjenne huden prikke i det kjølige vannet.

Det var ingenting ved himmelen, eller det som var min forestilling om himmelen, som jeg gledet meg til. Å være en kroppsløs ånd som lever evig i en formløs framtid, appellerte rett og slett ikke til meg. Heller ikke å flyte rundt på skyer og synge lovsangsrefrenger i all evighet virket fristende. Samtidig kjentes dette veldig feil.

1 C.S. Lewis, *Den siste striden* (Oslo: Gyldendal, 2021), s. 220.

Jeg *burde* jo ha lyst til å komme til himmelen – det som var det store målet og håpet i det kristne livet.

Jeg ble kristen noen dager etter syttenårsdagen min. Før det var jeg agnostiker. Selv om jeg trodde at livet måtte bestå av noe mer, visste jeg ikke hva dette «mer» var, og heller ikke om dette faktisk fantes. Jeg håpet at det var noe mer enn historiens ende når sola kollapser og vårt solsystem tar slutt om cirka sju milliarder år. Jeg håpet at dette vi kaller livet var del av en større historie, og kanskje også enda viktigere: En historie som omfattet denne personen som jeg kaller «meg».

Denne lengselen etter mening ledet meg til slutt til enda en gang å undersøke Jesu Kristi ord, og sannhetspåstandene i den kristne troen. Etter hvert som jeg tenkte gjennom argumentene, og hadde kristne venner som tålmodig svarte på spørsmålene mine, begynte jeg å oppdage at det fantes solide grunner til å tro at livet var mer enn en gjennomsnittlig 70+ levealder. I prosessen med å tenke gjennom argumentene for, og følgene av, Jesu død og oppstandelse, innså jeg at døden ikke er slutten. Det finnes en framtid for alle dem som på stoler på Jesus Kristus. En framtid som kalles himmelen. Men hvordan kommer himmelen til å bli, og hvorfor virker den så lite appellerende?

Myke, rosa skyer og tykke babyer med vinger

Himmelen var selvfølgelig ikke et helt ukjent begrep for meg før jeg ble kristen. Faren min elsker arkitektur og historie, og på sommerferiene våre i Europa besøkte vi alltid middelalderkatedraler. Som barn var jeg mer interessert i de billige fotballdraktene som var til salgs i markedsbodene utenfor katedralene. Men jeg ble plikt-skyldig med inn i de mørke, grottelignende rommene, og så meg rundt. Jeg husker at jeg skuet opp på framstillingen av himmelen, som ofte dekket innsiden av kuplene i disse enorme bygningene. Maleriene var gjerne malt i perspektiv, slik at det virket som om domene strakte seg videre oppover mot en sfære som fantes over

og utenfor vår jordiske virkelighet. Bak et lag av skyer var det en verden fylt av englevesener, framstilt som det jeg best kan beskrive som tykke babyer med vinger.² Disse sang lovsanger til Gud mens de spilte harpe. Over dem var den himmelske tronen, og fra den fulgte Gud, en ærverdig gammel mann med bølgende, hvitt skjegg, med på jorden her nede.

Forestillingen min av himmelen var i tillegg formet av populærkulturen. Jeg er veldig glad i animasjonsfilmer, og en av mine favorittkarakterer er Scrat fra *Istid*-filmene. Scrat, et prehistorisk ekorn med sabeltenner, bruker alle krefter på å få tak i livretten sin: eikenøtter. I en scene³ gjør Scrat et desperat forsøk på å få tak i ei eikenøtt som balanserer på kanten av en klippe, men i stedet for å lykkes, faller Scrat fatalt og dør. Når han våkner, står han foran en gullport utsmykket med et nøtteemblem. Portdørene åpnes, og Scrat får komme inn i nøttehimmelen, et sted bestående av myke, rosa skyer fulle av eikenøtter. Scrat danser fra sky til sky i paradiset – hans dypeste lengsler er endelig oppfylt. Han skal akkurat til å strekke seg og gripe den største og deiligste eikenøtta han noen sinne har sett, da en mystisk kraft trekker ham bort og tilbake til jorden. Vennen hans, det store dovendyret Sid, har utført munn-til-munn-redning på hans døde kropp. Scrat er blitt tvunget tilbake til jordelivet, uten eikenøtta.

Disse bildene påvirket min pre-kristne forestillingsevne når det gjaldt himmelen, og de fortsatte å gjøre det selv etter at jeg ble kristen. Hver gang jeg tenkte på himmelen, så jeg bare for meg myke skyer og babyer med roser i kinnene. Det var heller ikke mye av det jeg kom borti etter at jeg ble kristen, som var til hjelp. Det meste av kristen samtidskunst jeg møtte på, framstilte himmelen ved hjelp av abstrakte fargekombinasjoner og former, med så godt som in-

2 Disse blir ofte referert til som «kjeruber», som i Bibelen beskriver en type engle-vesener (se for eksempel 1. Mosebok 3,24 eller 2. Mosebok 25,18-22). Kjerubene i Bibelen er veldig forskjellige fra de velfødde babyene i barokkens kunst. Det tekniske, kunsthistoriske navnet for disse kjerubene er «putti».

3 Blue Sky Studios (20th Century Fox Animation) 2006, *Istid 2*, regi: Carlos Saldanha.

gen referanser til hva livet der faktisk ville bestå av. I kirken ble jeg fortalt at kristendommen svarte på spørsmålet om hvordan vi skal komme til himmelen, og at vi burde dele troen vår for å frelse flere sjeler som kan bli med. Men jeg hørte så å si ikke et ord om hvordan livet ville bli når vi kom dit. Og jeg kunne i hvert fall ikke se at himmelen hadde noen relevans for livet vårt her og nå, annet enn som en belønning for å tro de riktige tingene om Jesus. Himmelen virket bare ikke som et særlig attraktivt sted. Samtidig, hvis himmelen er vår evige skjebne, så burde jeg jo ha lyst til å være der? Jeg følte at det måtte være noe galt med meg. Og etter hvert som jeg tenkte mer over disse spørsmålene, oppdaget jeg at det var enda et problem jeg måtte finne ut av: Hvor var egentlig himmelen?

På den tiden da jeg befant meg på flyet til Warszawa, studerte jeg medisin. De fem foregående årene hadde jeg lært å bruke naturvitenskapelige metoder i studiet av menneskekroppen. Jeg hadde sett hvordan naturvitenskapelig forskning har ledet til enorme framskritt i diagnostisering og behandling av menneskets sykdommer, og dermed forbedret vår livslengde og livskvalitet. Jeg kunne ikke overse kraften i det naturvitenskapelige blikket på verden. Men dette livssynet hadde ikke noe rom for himmelen. Det beskrev en verden av atomer og molekyler og fysiske prosesser – men det ga ikke plass til noe bakenfor det materielle, fysiske universet. Hvis himmelen var virkelig, hvor var den, og hvorfor kunne ikke naturvitenskapen finne den? Hvordan kunne jeg ta naturvitenskapelige metoder og oppdagelser seriøst, og samtidig tro at det virkelig fantes et sted kalt himmelen?

Det var disse tankene som fløy gjennom hodet mitt mens jeg ventet på at flyet skulle ta fatt på turen til Warszawa. Kanskje du befinner deg i samme posisjon som jeg var i den gangen. Kanskje du tror på Gud og Jesus, men du føler deg ikke nødvendigvis tiltrukket av en framtidsvisjon som handler om å flyte rundt på skyer og synge salmer i all evighet. Kanskje du lurar på hva himmelen har å si for livet ditt på jorden, her og nå. Eller kanskje er du mer skeptisk til tro, og stiller deg spørrende til om det virkelig finnes et

sted kalt himmelen når naturvitenskapen har beskrevet hele universet – fra det minste atomet til det største solsystemet. Hvis du kjenner deg igjen i noe av dette, så er denne boken ment for deg.

Første steg mot virkeligheten

Den kristne kunsthistorikeren Hans Rookmaaker sa at «å være en kristen betyr å gå inn i virkeligheten».⁴ Og det var akkurat det jeg ønsket å gjøre der jeg satt på flyet til Warszawa. Jeg ville bevege meg dypere inn i virkeligheten. Jeg ønsket å forstå himmelen bedre, så jeg gjorde det eneste jeg kunne komme på, jeg ba: «Herre Gud, hjelp meg å forstå himmelen. Hjelp meg å lengte etter himmelen.» Jeg måtte bare vente noen måneder før Gud begynte å svare på den bønnen.

Jeg var på vei fra London til Cornwall sammen med en venn, og for å unngå kjedsomheten leste vennen min høyt fra C.S. Lewis' barnebok *Den siste striden* mens jeg kjørte bilen. Hovedpersonene i denne boken (beklager – nå avslører jeg deler av plottet!) enten dør eller går gjennom en magisk dør i en stall, og befinner seg plutselig i «himmelen». Det jeg hørte, overrasket meg så mye at da jeg kom hjem, fant jeg fram min utslitte utgave av boken fra barndommen og leste de siste kapitlene på nytt. Det var Lewis sin beskrivelse av hvordan himmelen «føltes» som vekket fantasien og forestillings-evnen min: «Skolen er over, ferien har begynt.»⁵ Dette var noe jeg virkelig kunne relatere til. Jeg kjente igjen følelsen av glede, håp og frihet når klokka ringer for siste gang den siste dagen i skoleåret. Klasserommets monotone rutiner er over, og sommerferiens endeløse frihet ligger foran. Det var en følelse jeg kjente igjen og lengtet etter. Hvis det var slik himmelen er, da ville jeg være der.

4 Hans Rookmaaker, «What is Reality?» i *The Complete Works of Hans Rookmaaker*, red. Marleen Hengelaar-Rookmaker (Carlisle: Piquant, 2003), vol. 6, s. 213. På the L'Abri Ideas Library online kan du finne foredraget som lydopptak.

5 Lewis, *Den siste striden*, s. 236.

Men det var ikke bare følelsen som gjorde meg opprømt. Det var også hvordan Lewis beskrev himmelen. Himmelen i Narnia var ikke en svevende ånde verden med englevinger, kjeruber, harper og skyer. Den var heller ikke den abstrakte fargepaletten fra den kristne samtidskunsten jeg hadde sett. Himmelen som barna og de snakkende dyrene i Narnia kom til, var et fysisk sted. Det var fylt med trær og enger og elver og fosser og solskinn. Det var en verden der personene fremdeles var seg selv, og fremdeles hadde kropper som kunne løpe og le og spise og klemme. Det var en virkelighet som inneholdt alt det de elsket og satte pris på i det gamle Narnia. Bare at nå var disse tingene og folkene annerledes. De var ikke mindre virkelige, men mer virkelige. De var «like forskjellig som noe virkelig er i forhold til en skygge, eller som våkent liv er forskjellig fra en drøm».⁶ Det var et sted som ble større og mer virkelig og mer strålende jo lenger du beveget deg inn i det. «Kom høyere opp og lenger inn!» ropte vesenene i denne verdenen.

Gjennom Lewis begynte jeg å forstå at jeg hadde misforstått alt sammen. Jeg hadde blitt opplært til å se vår nåværende verden som det virkelige, og himmelen som en slags åndelig skyggeverden. Jeg hadde antatt at himmelen var mindre fysisk enn det jeg erfarte her og nå, en svakere utgave av det livet jeg kjente til og elsket. Lewis, på sin side, beskrev himmelen som en dypere, rikere og til og med mer konkret virkelighet enn denne verden. I stedet for at himmelen er skyggeutgaven, så er det vår verden som er en skygge og en kopi av de mer solide og mer ekte tingene som skal komme. Det er ikke så mye det at himmelen vil bli full av ting vi elsker fra denne verden, men heller at vi elsker ting i denne verden fordi de er himmelens ting. Dette var en himmel jeg ønsket å være i.

Nå tenker du kanskje at alt dette er jo vel og bra, men *Den siste striden* er faktisk et skjønnlitterært verk, og ikke Bibelen. Det jeg etter hvert forsto, og jeg håper du kan bli med på tanken, var at Lewis i fortellingene om Narnia prøvde å utforske et bibelsk syn på

6 Lewis, *Den siste striden*, s. 219.

himmelen. Bibelen selv snakker også om det kommende livet som en materiell – det vil si fysisk – framtid der vi kommer til å være oss selv og ha fysiske kropp. Jeg begynte å innse at den himmelen som Bibelen beskriver ikke er et mindre håndfast og konkret sted enn dette livet, men en dimensjon som fullender og realiserer denne verden.⁷

Bibelen beskriver denne framtiden ikke bare som «himmelen», men som *en ny himmel og en ny jord* (Åpenbaringen 21,1). Bibelens fortelling handler ikke om at vi en dag skal slippe inn i himmelen. I stedet bringer Gud himmelen til jorden, slik at hele skaperverket blir fornyet og gjenopprettet. Det betyr at hensikten med det kristne livet ikke er å forsvinne inn i skyene og bli en kroppsløs sjel eller en engel med vinger. Hensikten med det kristne livet er å komme med vårt bidrag, uansett hvor lite, for å bringe himmelen til jorden.

Det er mer enn tjuefem år siden jeg ba den bønningen på flyet til Warszawa. Gjennom disse årene har Gud fortsatt å vise meg svar på spørsmålene mine og lede meg dypere inn i virkeligheten. Nå lengter jeg etter å være i himmelen, eller rettere sagt, jeg lengter etter at himmelen skal være fullt og helt her på jorden. Denne boken er resultatet av den bønningen. Her vil jeg dele med deg de svarene jeg har funnet, i håp om at også du vil bevege deg dypere inn i den vidunderlige virkeligheten Gud har skapt til vår glede. Kom høyere opp og lenger inn!

⁷ Første gang jeg hørte ideen om himmelen som en dimensjon, var i boken *Surprised by Hope: Rethinking heaven, the resurrection and the mission of the church* av Tom Wright (New York: Harper Paperbacks, 2008).